

„Przestrzenie Przekładu” 6 – konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Językoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 21–22 października 2021 (sprawozdanie)

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RP.2022.017>

W dniach 21–22 października 2021 roku odbyły się już szóste z kolei obrady w ramach – rozpoznawalnej w Polsce, jak i zagranicą – konferencji naukowej „Przestrzenie Przekładu”, zorganizowanej przez Instytut Językoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach pod patronatem Komisji Przekładoznawstwa przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów. Mimo że z uwagi na pandemię COVID-19 konferencja odbyła się w formie zdalnej (za pośrednictwem MS Teams), obrady, podobnie jak w poprzednich edycjach, cieszyły się niesłabnącym zainteresowaniem badaczy z różnych filologii i przebiegły w atmosferze życzliwej wymiany myśli oraz konstruktywnej krytyki.

W czwartek, 21 października 2022 roku, po rozpoczęciu konferencji, prowadzące obrady plenarne, a zarazem organizatorki konferencji: dr hab. prof. UŚ Jolanta Lubocha-Kruglik, dr hab. prof. UŚ Oksana Małysa i dr Gabriela Wilk zaprosiły trzy prelegentki do wygłoszenia wystąpień. Pierwszą z nich była dr hab. prof. ucz. Agnieszka Szarkowska (Uniwersytet Warszawski), która wygłosiła referat pt. *Najnowsze trendy w przekładzie audiowizualnym*. Następnie dr hab. prof. UWrocław Anna Małgorzewicz (Uniwersytet Wrocławski) mówiła na temat *Ontologii translacji*, a dr hab. prof. UJ Marzena Chrobak (Uniwersytet Jagielloński) – o *Przekładzie ustnym oraz innych formach komunikacji językowej podczas rejsu dookoła świata pod dowództwem La Pérouse’a, 1785–1788*. W pierwszym dniu konferencji uczestnicy wygłaszali referaty w czterech sekcjach: przekład artystyczny, przekład specjalistyczny, przekład – zagadnienia ogólne oraz studenci o przekładzie. Każdą wydzieloną przez organizatorów część obrad wieńczyła dyskusja. Słuchacze zada-

wali pytania prelegentom i dzielili się z nimi swoimi spostrzeżeniami oraz uwagami związanymi z prezentowanymi tematami i zagadnieniami.

Pierwszej sekcji, poświęconej przekładowi artystycznemu, przewodniczyły: dr hab. prof. UŚ Joanna Warmuzińska-Rogóż oraz dr hab. prof. ucz. Małgorzata Gaszyńska-Magiera. Wystąpiło pięciu prelegentów: dr hab. prof. UŚ Joanna Warmuzińska-Rogóż (Uniwersytet Śląski w Katowicach): „*Speak White*”, „*Speak What*”, „*Speak Red*”. O (nie)możliwym przekładzie intertekstualnych oryginałów w bezustannym dialogu; dr hab. prof. ucz. Małgorzata Gaszyńska-Magiera (Uniwersytet Warszawski): *Kreatywność językowa tłumacza literatury i jej konsekwencje*. „*La noche es virgen*” Jaimego Bayly w przekładzie Tomasza Pindla; dr hab. prof. PŚ Piotr Mamet (Politechnika Śląska), mgr Sandra Camm (Uniwersytet im. Jana Długosza w Częstochowie): *Różne fronty, różne języki, wspólna dominanta – porównanie niemieckiej, angielskiej i polskiej wersji piosenki Lili Marleen* oraz mgr Paweł Kruglik (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *O przekładzie wulgaryzmów na materiale powieści „Nocarz” Magdaleny Kozak*. Po ożywionej dyskusji, dotyczącej przedstawionych referatów, obrady były kontynuowane pod przewodnictwem prof. dr hab. Anny Bednarczyk oraz dr hab. prof. PŚ Piotra Mameta. Pierwszą prelegentką była wspomniana prof. dr hab. Anna Bednarczyk (Uniwersytet Łódzki), która wygłosiła referat pt. *Leonid Martynow, Wiktor Woroszyłski i problem tłumaczenia (w kontekście kilku innych przekładów)*. Kolejnymi mówcami byli dr hab. prof. PŚ Piotr Mamet (Politechnika Śląska) i dr Anna Majer (Uniwersytet Śląski w Katowicach), którzy wystąpili z referatem na temat: *Seemann albo Sailor – wyzwania tłumaczenia melicznego*. Wyniki swojej pracy naukowej przedstawili również: доктор фил. н. Мария Равильевна Ненарокова (Институт мировой литературы им. А.М. Горького РАН): *Анна Давыдовна Абамелек-Баратынская как переводчица Пушкина*, mgr Maciej Małek (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Didaskalia w przekładzie scenicznym* oraz mgr Szymon Bryzek (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Strategie tłumaczeniowe Jacka Kaczmarskiego i Macieja Maleńczuka w przekładach utworów Władimira Wysockiego*. W sekcji zatytułowanej przekład specjalistyczny prowadzającymi byli: dr hab. prof. UŚ Anna Zych i dr hab. prof. UŚ Lubomir Hampl. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. prof. UŚ Lubomir Hampl (Uniwersytet Śląski w Katowicach), który wygłosił referat pt. *Czeski luñák versus polska kania – różnice przekładoznawcze*. Następnie wystąpiła dr Agata Ostrowska-Knapik (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej): *Terminologia aktów notarialnych na materiale czeskim*

i *polskim* oraz канд. фил. н. Елена Хавкина (Национальный университет «Запорожская политехника»): *Лексика виолентности в переводческом аспекте (на материале английского, украинского и русского языков)* i канд. фил. н. Марек Хованец (Прешовский университет): *К вопросу перевода названий налоговых преступлений со словацкого языка на русский язык*. Kolejnej części obrad przewodniczyła dr hab. prof. UŚ Monika Sułkowska. Wyniki swojej pracy naukowej przedstawiło pięcioro mówców. Jako pierwsza wystąpiła wymieniona moderatorka, dr hab. prof. UŚ Monika Sułkowska (Uniwersytet Śląski w Katowicach), przedstawiając referat zatytułowany: *Frazeotranslacja: założenia, problemy, koncepcje*. Z kolei dr Alicja Bańczyk (Uniwersytet Jagielloński) zaprezentowała wystąpienie na temat: *Tłumaczenie nazw sądów polskich na język francuski – między egzotyzacją a domestykacją*, a dr Maria Aleksandrovich (Akademia Pomorska w Słupsku) mówiła o: *Historii powstania Multilingual Dictionary of the Headwords of the Academic Word List*. Kolejnymi prelegentkami były: mgr Aleksandra Hasiór (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej): *Specyfika tłumaczenia hiszpańskich aktów notarialnych* i проф. Зденка Недомова (Остравский университет): *Олимпийские игры и спортивная терминология в русском и чешском языках*. Obrady w sekcji dotyczącej przekładu specjalistycznego zakończyła ciekawa i wzbogacająca dyskusja. Kolejnej sekcji, przekład – zagadnienia ogólne, przewodniczył канд. фил. н. Сергей Сидоренко (Национальный авиационный университет), który rozpoczął moderowaną przez siebie sekcję referatem pt. *Конфликт автора, переводчика и идеологии в контексте русского перевода «21 Lessons for the 21st century» Юваля Харари*. Następnie wystąpiły: соискатель Елена Вишневская (Институт мировой литературы им. А.М. Горького РАН): *Средневековая латинская секвенция: проблема переводческого комментария*, канд. фил. н. Галина Гвоздович (Минский государственный лингвистический университет): *Лексема МИР и ее эквиваленты в белорусском языке* oraz mgr Tatiana Garanowicz (Miński Państwowy Uniwersytet Lingwistyczny): *Białoruskie frazeologizmy składniowe w polskim i angielskim przekładzie opowieści „Doczekać do świtu” Wasila Bykowa*. Po ostatnim wystąpieniu był czas na dyskusję, po której obrady były kontynuowane z nowymi prelegentami i przewodniczącymi: dr hab. prof. ucz. Moniką Płużyczką oraz dr Anną Małgorzatą Szczęsny. Pierwszy referat wygłosiła dr hab. prof. ucz. Monika Płużyczka (Uniwersytet Warszawski): *O początkach polskiej refleksji nad przekładem*

na tle późniejszych koncepcji translatorycznych, a następnie swe badania zaprezentowali kolejno: dr Anna Małgorzata Szczęsny (Uniwersytet Warszawski): *Między onomastyką a translatoryką: nazwy obiektów sakralnych jako problem tłumaczeniowy*, dr Katarzyna Majdzik Papić (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Oblicza translacji w literaturze postjugosłowiańskiej na emigracji*, dr Wanda Józwickowska (Uniwersytet Warszawski): *Proza Józefa Wittlina w Wielkiej Brytanii jako efekt praktyk społecznych. Co ujawniły badania terenowe w Polsce i Wielkiej Brytanii?* oraz dr Przemysław Brom (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej): *Wielojęzyczność Unii Europejskiej a decyzje translatorskie – na przykładach polskich i chorwackich tłumaczeń*. W sekcji przeznaczony dla studentów – studenci o przekładzie – prowadzącymi byli: dr Gabriela Wilk oraz mgr Maciej Małek. W sekcji tej można było wysłuchać następujących referatów: Александра Янова (Удмуртский государственный университет): *Семантическая связь польско-русских межъязыковых омонимов как фактор, влияющий на эквивалентность перевода*, Елена Пасынкова (Удмуртский государственный университет): *Об особенностях перевода конструкций с глаголами *исцудь*, *исцудь сядь* (на материале польско-русского параллельного корпуса НКРЯ)*, Даниил Каменев (Удмуртский государственный университет): *Ошибки в переводах текстов песен популярных польских исполнителей на русский язык: причины возникновения и классификация* oraz Мария Килина (Балтийский федеральный университет им. Иммануила Канта): *Особенности перевода лексемы *sprawca* с польского языка на русский (на материале художественных и юридических текстов параллельного корпуса НКРЯ)*. Po dyskusji mgr Angelika Bogoczová oraz mgr Jakub Bober – jako prowadzący – zapowiedzieli kolejnych prelegentów. Wśród nich znaleźli się: mgr Angelika Bogoczová (Uniwersytet Ostrawski): *Перевод бытовой медицинской терминологии*, Piotr Baleja (Uniwersytet Łódzki): *Проблема перевода на русский язык интертекстуальных элементов в драме «Наш класс: История в XIV уроках» Тадеуша Слободзянека* oraz Инна Гусева (Национальный исследовательский Томский государственный университет): *Сравнительный анализ оригинального и переводного поэтического текста на занятиях по РКИ (на материале стихотворений Антонио Мочадо)*. Podczas dyskusji słuchacze mieli możliwość zadania pytań mówcom oraz wyrażenia swojego zdania na temat wysłuchanych wystąpień.

W kolejnym dniu konferencji, w piątek 22 października 2021 roku, obrady zostały podzielone na następujące sekcje: przekład artystyczny, dydaktyka przekładu, przekład ustny i audiowizualny oraz nowe technologie a przekład, tłumacz i jego dzieło, studenci o przekładzie. W sekcji przekład artystyczny prowadzącymi były: dr hab. prof. UŚ Jolanta Lubocha-Kruglik i проф. д-р фил. наук Кадиша Нурғали. Wystąpiło sześcioro prelegentów. Pierwsza uczestniczka: канд. фил. н. Анастасия Уржа (Московский государственный университет им. М.В. Ломоносова) wygłosiła referat zatytułowany: *Поведение средств выражения неопределенности в русских переводах англоязычных нарративов*. Dr Anna Maroń (Uniwersytet w Białymstoku) podzieliła się ze słuchaczami swoimi refleksjami na temat: *Языковое направление в переводе культурно-специфических элементов, относящихся к русской действительности в «Омон Ра» Виктора Пелевина*. Kolejnymi osobami, które wygłosiły swoje referaty, były: magistr Ганна Филатова (Московский государственный университет им. М.В. Ломоносова): *Проблема перевода интертекстуальных единиц в речевой характеристике персонажа* oraz dr Anna Rudyk (Uniwersytet Rzeszowski): *Wybrane leksemy emotywne w przekładzie na język rosyjski*, mgr Dawid Adamczyk (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Kiedy reporter wciela się w Innego – o „Вотъзше” Jacka Hugo-Badera i jej rosyjskim tłumaczeniu* i проф. д-р фил. наук Кадиша Нурғали (Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева): *Интерпретация и понимание в художественном переводе*. Drugą sekcję, w której również pojawiły się wystąpienia poświęcone zagadnieniu przekładu artystycznego, poprowadziły: dr hab. prof. UŚ Oksana Małysa oraz проф. д-р. фил. н. Симона Корычанкова. Wystąpili następująco mówcy: канд. фил. н. Лариса Крюкова (Томский государственный университет), проф. д-р. фил. н. Симона Корычанкова (Масариков университет в Брно): *Художественная перцептивность в контексте перевода (на материале поэзии русских и чешских символистов)*, проф. д-р фил. наук Кадиша Нурғали, магистр Мадина Тернавская (Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева): *Переводческие приемы передачи семантики этнокультурных маркеров в прозе О. Бокеева на русский язык*, проф. д-р фил. наук Кадиша Нурғали, магистр Виктория Сиряченко (Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева): *Специфика перевода русскоязычного художественного текста на казахский язык (на материале рассказов А.П. Чехова)*, магистр Виктория Черткова

(Национальный исследовательский Томский государственный университет): *Образ степи в англоязычных переводах повести А.П. Чехова «Степь»*, магистр Самал Кобжасарова (Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева): *Реалии как отражение этнокультурного историзма в произведениях А. Кекильбаева* i магистр Мольдир Амангельды (Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева): *Особенности воспроизведения национально-культурных концептов в поэзии Б. Кананьянова*. W ramach sekcji przekład ustny i audiowizualny oraz nowe technologie a przekład pojawiło się pięciu prelegentów. Sekcji przewodniczyła dr hab. prof. UŚ Anna Zych. Wśród mówców znaleźli się: mgr Sylwia Gierszal (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Specyfika językowa pauz wypełnionych w tłumaczeniu symultanicznym*, mgr Judyta Mężyk (Uniwersytet Śląski / Université Paris-Est Créteil): *Tłumaczenie ustne w kościołach ewangelikalnych w Polsce przed pandemią COVID19 i w jej trakcie*, магистр Цзяи Гао (Московский государственный университет им. М.В. Ломоносова): *Влияние технологии распознавания речи на качество последовательного перевода в комбинации русского и китайского языка*, mgr Aleksandra Gnyp (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Przekład zagranicznych tytułów filmów fabularnych na język polski* oraz mgr Sławomir Smugowski (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Dostępność cyfrowa w przekładzie audiowizualnym*. W sekcji poświęconej dydaktyce przekładu, której przewodniczyła dr Ewa Kapela, głos zabrali: dr Anna Głogowska (Uniwersytet Warszawski): *Leksyka specjalistyczna a dydaktyka tłumaczenia pisemnego w trybie zdalnym*, dr Dominik Kudła (Uniwersytet Warszawski): *„Będę tłumaczyć gry!” Kompetencja tłumaczeniowa w lokalizacji językowej gier wideo*, старший преподаватель Наталья Островская (Новосибирский государственный университет): *Функциональная значимость просторечных и разговорных вариантов в рамках коммуникативного поля вариантности современного русского языка*, mgr Dominika Cholewska (Uniwersytet w Białymstoku): *Postędycja tłumaczeń maszynowych okiem studentów translatoryki – perspektywy dla dydaktyki przekładu* oraz mgr Adam Krzyżowski (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Fikcja w ujęciu George’a Steinera*. W następnej grupie, również dotyczącej przekładu artystycznego, prowadzący sekcję dr hab. Adam Głaz z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej wygłosił referat pt. *Zyskane w tłumaczeniu. Czulość z wykładu noblowskiego Olgi Tokarczuk w przekładzie na inne języki*. W tej grupie wystąpili także: dr Krzysztof Olszewski (Uniwersytet Śląski w Katowicach):

Językowe portrety bohaterów „Lalki” i ich deformacje w japońskim przekładzie, dr Krzysztof Tyczko (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu): *Neologizmy i autorskie sformułowania Gieorgija Gaczewa w przekładzie „Kosmosu Dostojewskiego” na język polski*, mgr Karina Jakuć (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Gry językowe w powieści Wiktora Pielewina „Napój ananasowy dla pięknej damy”*. *Konfrontacja rosyjsko-polska*. Następnie prowadzenie tej sekcji przejęła dr hab. prof. UAM Iwona Kasperska, która wygłosiła referat na temat: *Przekład czy nowy tekst? Strategie literacko-tłumaczeniowe Normy Elii Cantú w autobiografii „Canícula”*. Kolejnymi prelegentkami były: dr Renata Niziołek (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie): *Do czego służy rozkożianek mortyny. Kilka uwag na temat francuskiego przekładu „Kongresu futurologicznego” Stanisława Lema*, mgr Zofia Małyś-Janczy (Uniwersytet Jagielloński) *Mimesis krytyczna w prozie Michela Houellebecqa* oraz dr Gabriela Wilk (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Frazeologizmy substandardowe jako wyzwanie dla tłumacza (na materiale polskich przekładów powieści kryminalnych Aleksandry Maryniny)*. W sekcji tłumacz i jego dzieło, którą poprowadziły dr hab. Ewa Białek oraz dr Patrycja Bobowska-Nastarzewska, swoje naukowe badania przedstawiło pięć prelegentek. Dr hab. Ewa Białek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) mówiła *O rosyjskiej tłumaczce i rosyjskim przekładzie powieści „Idę w tango. Romans historyczny” Joanny Fabickiej (tłum. Olga L. Katrieczko)*, a dr Patrycja Bobowska-Nastarzewska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) wystąpiła z referatem zatytułowanym: *Przetłumaczyć dyskurs naukowy. O przekładzie tekstów Michela Fattala*. Następnymi prelegentkami były: mgr Katarzyna Misiewicz-Karpińska (Uniwersytet Warszawski): *Przekład poezji – poezja przekładu. Jarosław Mikołajewski jako tłumacz włoskiej poezji współczesnej*, mgr Karolina Siwek (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie): *XIX-wieczny tłumacz jako „Modelowy Twórca”. Na przykładzie polskich tłumaczy Szekspira – Leona Ulricha, Stanisława Koźmiana i Józefa Paszkowskiego* oraz dr Karolina Dębska (Uniwersytet Warszawski): *Tłumaczki w awangardzie dziewiętnastowiecznej humanistyki: Eliza Orzeszkowa, Ludwika Sabowska, Maria Dzierżanowska, Zofia Daszyńska i Natalia Korwin-Szymanowska jako tłumaczki Taine’a, Hennequina i Possneta*. W ostatniej sekcji – studenci o przekładzie – prowadzący mgr Anna Paszkowska i mgr Łukasz Gęborek zaprosili do wygłoszenia referatów: Marię Lukosek (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Перевод элементов, связанных с культурой и именами собственными в сериале*

«Кухня», Julianę Błaszczyk (Uniwersytet Warszawski): *Gra z tym, co widzialne i niewidzialne – zabiegi dramaturgiczne w tłumaczeniu tekstów Fernando Arrabala na język polski*, Michała Witosza (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Niedźwiodek Puch, czyli o Kubusiu Puchatku w przekładzie na śląski*, Weronikę Banasik (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Neologizmy w przekładzie bajek – wyzwanie dla tłumacza*, mgr Karolinę Zielińską (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Особенности перевода топонимов в компьютерных ролевых играх*, mgr Nadię Skrzypietz (Uniwersytet Śląski w Katowicach): *Przekład jako element kultury fan fiction* oraz Pawła Nowackiego (Ewangelikalna Wyższa Szkoła Teologiczna): *Leksemy botaniczne w Ewangelii wg św. Mateusza. Analiza porównawcza na podstawie wybranych angielskich i polskich przekładów Biblii*.

Niewątpliwie cechą charakterystyczną cyklicznej konferencji „Przestrzenie Przekładu” jest każdorazowo imponująca liczba uczestników, których do wzięcia udziału w tym wartościowym wydarzeniu naukowym zachęcają szeroka paleta proponowanych przez organizatorów zagadnień związanych z przekładem w jego wymiarze zarówno praktycznym, jak i teoretycznym oraz przyjazna atmosfera. Atutem konferencji „Przestrzenie Przekładu” jest również zachęcanie do wygłaszania referatów studentów, którzy uczestnicząc w obradach bezpłatnie, mają możliwość nabrania umiejętności ustnych wystąpień przed rodzimymi i zagranicznymi słuchaczami, przedstawienia efektów swojej pracy naukowej szerszej publiczności oraz wysłuchania spostrzeżeń, uwag i rad specjalistów z dziedziny przekładoznawstwa.

Patrycja Bobowska-Nastarzewska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

bobowska@umk.pl

ORCID: 0000-0002-7079-4905

